

Judecătoria Chișinău, sediul Centru
Judecător: S. Tizu
Curtea de Apel Chișinău
Judecători: A. Bostan, A. Pahopol și V. Negru

DECIZIE

16 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai:

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Luiza Gafton
Ion Druță
Iuliana Oprea

examinînd recursul declarat de Antonova Anna prin intermediul avocatului
Andrei Petuhov,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Anna
Antonova împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, intervenient
accesoriu – Întreprinderea Municipală „Infocom” cu privire la obligarea de a nu
include suma în factură, repararea prejudiciului moral, încasarea cheltuielilor pentru
asistență juridică și taxa de stat,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2017, prin care a
fost admis apelul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”,
casată hotărîrea Judecătoriai Chișinău, sediul Centru din 6 februarie 2017, fiind emisă
o nouă hotărîre,

A C O N S T A T A T:

La 31 decembrie 2014, Antonova Anna prin intermediul avocatului Andrei
Petuhov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii de Stat „Calea
Ferată din Moldova” cu privire la repunerea în termen a acțiunii și obligarea pîrîtului
de a nu include suma în factură.

În motivarea pretențiilor reclamanta a indicat că prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 22 decembrie 2009, s-a dispus încasarea din contul Anei Antonova, în beneficiul Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” a datoriei în sumă de 5456,55 lei, iar prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 12 octombrie 2010, s-a dispus încasarea din contul Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul Anei Antonova a prejudiciului material în mărime de 5662,83 lei.

Anna Antonova a specificat că prin achitarea parțială în beneficiul său a diferenței sumelor încasate, au fost încetate procedurile de executare.

Reclamanta a punctat că începând 5 decembrie 2012, datoria sa față de pârât a fost integral achitată, însă Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” continuă să includă în facturile de plată a serviciilor comunale, datoria în mărime de 5456,55 lei.

Prin pretenția din 23 octombrie 2014, Anna Antonova a solicitat Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” excluderea din facturi a datoriei care a fost achitată, însă nu a primit un răspuns din partea pârâtului.

La 19 martie 2015, avocatul Andrei Petuhov, în interesele Annei Antonova a depus o cerere prin care a solicitat antrenarea în proces a Întreprinderii Municipale „Infocom”, în calitate de intervenient accesoriu (f.d. 26).

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 19 martie 2015, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Întreprinderea Municipală „Infocom” (f.d. 57).

Atît în susținerile verbale, cît și în cadrul ședinței de judecată a primei instanțe din 6 februarie 2017, reclamanta și-a exprimat poziția cu privire la obligarea de a nu include suma în factură, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată (f.d. 77, 100).

Solicită Antonova Anna prin intermediul avocatului Andrei Petuhov obligarea Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” să nu includă în factură datoria în sumă de 5450,55 lei, încasarea din contul Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul său a prejudiciului moral estimat la suma de 3000 lei, cheltuieli de asistență juridică în sumă de 3000 lei și taxa de stat.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 6 februarie 2017, cererea de chemare în judecată depusă de Anna Antonova împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, intervenient accesoriu – Întreprinderea Municipală „Infocom” cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată a fost admisă parțial. S-a dispus încasarea din contul Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, în beneficiul Annei Antonova cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3000 lei. În rest, pretențiile cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea taxei de stat au fost respinse ca nefondate (f.d. 102, 105-107).

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a găsit întemeiate pretențiile reclamantei cu privire la încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică, făcînd referire la probele

anexate la dosar și la recomandările existente în acest sens. Ce ține de pretențiile cu privire la repararea prejudiciului moral, prima instanța le-a respins pe motiv că nu a fost probată legătura cauzală dintre pretențiile înaintate în cerere și internare reclamantei în instituția medicală. Totodată, pe motiv că nu a fost achitată taxa de stat la depunerea cererii de chemare în judecată, instanța de fond a respins pretenția cu privire la încasarea taxei de stat.

Manifestînd dezacord față de hotărîrea primei instanțe, la 23 februarie 2017, Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” a declarat apel, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărîrii Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 6 februarie 2017, cu emiterea unei noi hotărîri, prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2017 a fost admis apelul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”, casată hotărîrea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 6 februarie 2017, fiind emisă o nouă hotărîre prin care cererea de chemare în judecată depusă de Anna Antonova împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, intervenient accesoriu – Întreprinderea Municipală „Infocom” cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată a fost respinsă integral (f.d. 140, 141-147).

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a concluzionat că prima instanță eronat a dispus încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică, or, pretențiile reclamantei au fost respinse.

Invocînd ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 12 februarie 2018, Antonova Anna prin intermediul avocatului Andrei Petuhov, fiind împuternicit prin mandatul nr. 0485211 din 14 noiembrie 2014 (f.d 4) a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărîrii primei instanțe și încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel, nu a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a pricinii, fiind aplicate eronat normele de drept material și încălcate normele de drept procedural.

Totodată, recurentul a mai precizat că instanța de apel nu a soluționat corect problema încasării cheltuielilor de judecată.

Potrivit art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Astfel, instanța de recurs constată că la dosar este anexată scrisoarea Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2018, prin care a fost expediată copia decizie instanței de apel în adresa părților (f.d 148).

Instanța de recurs observă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților ulterior depunerii cererii de recurs.

Prin urmare, Colegiul consideră că recursul a fost declarat în termen.

La 22 martie 2018, în adresa intimaților a fost expediată copia recursului, iar la 13 aprilie 2018, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” a solicitat respingerea recursului.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursul declarat de Antonova Anna prin intermediul avocatului Andrei Petuhov întemeiat și care urmează a fi admis.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Actele administrate la dosar certifică faptul că la 31 decembrie 2014, Antonova Anna prin intermediul avocatului Andrei Petuhov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” prin care a solicitat repunerea în termen a acțiunii și obligarea pîrîtului de a nu include suma în factură.

Ulterior, atît în susținerile verbale, cît și în cadrul ședinței de judecată a primei instanțe din 6 februarie 2017, reclamanta a solicitat obligarea Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” să nu includă în factură datoria în sumă de 5450,55 lei, încasarea din contul Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, în beneficiul său a sumei 3000 lei – cu titlu de prejudiciu moral, a sumei de 3000 lei – cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și taxa de stat. (f.d. 77, 100).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizînd situația de fapt din prezenta speță, în coroborate cu probele atașate la dosar, menționează că este prematură concluzia instanței de apel, deoarece soluția Curții de Apel Chișinău în speță este eronată, adoptată cu încălcarea normelor de procedură, care afectează legalitatea deciziei contestate și însuși conținutul unui proces echitabil.

Prin prisma art. 6 CEDO și art. 241 CPC, întru asigurarea legalității și temeiniciei hotărîrii, instanțele de judecată au obligația de a-și motiva hotărîrile, care trebuie să cuprindă circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, răspunsuri la argumentele părților și legile de care s-a călăuzit instanța.

În această ordine de idei, instanța de recurs consideră necesar de a scoate în evidență esența noțiunii de „obiect al acțiunii civile” care conform doctrinei îl constituie pretențiile material juridice cu privire la care se solicită emiterea unei hotărîri judecătorești.

Colegiul menționează că potrivit art. 240 alin. (3) CPC – instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Astfel coroborînd norma de drept procedural citată cu prevederile art. 6 CEDO, instanța de judecată remarcă faptul că la judecarea pricinii date, instanțele ierarhic inferioare nu au elucidat circumstanțele ce țin de pretenția înaintată de reclamant în cererea de chemare în judecată cu privire la repunerea în termen a acțiunii, avînd în vedere că în cadrul ședinței de judecată a primei instanțe din 6 februarie 2017 reclamanta a solicitat admiterea acțiunii în limitele motivelor invocate, repararea prejudiciului moral estimat la suma de 3000 lei, încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 3000 lei și a atxei de stat (f.d. 100).

Prin urmare se remarcă faptul că atît prima instanță, cît și instanța de apel nu s-au expus asupra tuturor pretențiilor înaintate prin cererea de chemare în judecată și anume asupra repunerii în termen a acțiunii, astfel încalcînd art. 240 CPC și art. 6 CEDO.

În aspectul importanței pretenției ce ține de termenul de prescripție, instanța de recurs consideră oportun de a oglindi poziția Curții Europene exprimată în hotărîrea Ruiz Torija contra Spaniei, unde s-a punctat că din moment ce chestiunea prescrierii acțiunii ține de o categorie juridică distinctă, faptul că nu s-a exprimat în privința sa nu poate fi interpretat ca o respingere implicită. Motivul în cauză merită deci un răspuns specific și explicit. În lipsa acestui răspuns și ținînd seama de incidența decisivă a prescripției în speță, se încalcă art. 6 § 1.

În continuare, instanța de recurs menționează că prima instanță a considerat aplicabile speței prevederile art. 97 alin. (2) CPC, care statuează expres că dacă reclamantul nu-și susține pretențiile din cauza faptului că au fost satisfăcute benevol de către pîrît după intentarea acțiunii, instanța, la cererea reclamantului, îl obligă pe pîrît să compenseze acestuia toate cheltuielile de judecată suportate în legătură cu intentarea procesului, inclusiv suma convenită pentru asistență juridică.

Colegiul accentuiază că pentru a fi aplicabile în speță a prevederilor normei de drept procedural citate este necesar ca reclamanta să nu-și susțină pretențiile ca urmare a satisfacerii benevole de către pîrît a acestora după intentarea acțiunii.

Critica instanței de recurs asupra actului recurat este întemeiată pe faptul că actele administrate la dosar certifică faptul că pe tot parcursul judecării cauzei în prima instanță reclamanta și-a susținut integral pretențiile. Or, atît în susținerile verbale, cît și în cadrul ședinței de judecată a primei instanțe din 6 februarie 2017, reclamanta și-a exprimat poziția cu privire la obligarea de a nu include suma în factură, repararea prejudiciului moral, încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică și taxa de stat (f.d. 77, 100).

Prin urmare, este cert faptul că reclamanta, pînă la pronunțarea hotărîrii primei instanțe și-a susținut pretenția cu privire la obligarea Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” să nu includă în factură datoria în sumă de 5450,55 lei.

De menționat că solicitarea reclamantei cu privire la obligarea de a nu include suma în factură este una cheie în speță, de care depinde în esență celelalte solicitări exprimate în cererea de chemare în judecată.

Aceste circumstanțe au fost ignorate de instanțele de judecată la examinarea cauzei, prin ce se afectează însăși esența dreptului la un proces echitabil.

Totodată, se remarcă faptul că prima instanță a concluzionat că pîrîtul a satisfăcut benevol pretenția reclamantei cu privire la excluderea sumei de 5450,55 lei din factură, însă această concluzie nu are la bază nici un suport probant, iar instanța de apel a considerat că netemeinicia pretenției cu privire la excluderea sumei din factură se datorează faptului că reclamanta ar fi achitat integral datoria după înaintarea acțiunii.

De menționat că la dosar nu sunt anexate înscrisuri din care ar rezulta cert care este suma integrală a datoriei reclamantei, care a fost suma achitată de reclamantă cu titlu de datorie după depunerea cererii de chemare în judecată și dacă a fost exclusă suma de 5450,55 lei, atunci din ce sumă a fost exclusă aceasta.

Astfel, instanțele de judecată nu au examinat multiaspectual aceste circumstanțe, instanța de apel limitîndu-se doar la simpla evocare că „...Anna Antonova, pe parcursul examinării pricinii și-a concretizat pretențiile, renunțînd la capătul de acțiune cu privire la excluderea sumei din factură”, aceasta fiind o concluzie eronată.

În această ordine de idei, Colegiul punctează că la cererea de chemare în judecată a fost anexată copia încheierii executorului judecătoresc din 5 decembrie 2012 cu privire la încetarea procedurii de executare vizînd suma de 5450,55 lei și copia încheierii executorului judecătoresc din 12 decembrie 2012 cu privire la încetarea procedurii de executare în care se face referire la suma de 5662,83 lei (f.d. 8-9).

Prin urmare, din textul deciziei recurate, se distinge faptul că instanța de apel nu a examinat sub nici o formă înscrisurile enunțate, necătînd la faptul că acestea fac referire directă la suma care face obiectul acțiunii.

În continuare, instanța de recurs menționează că în cadrul examinării cauzei în instanța de apel, au fost administrate înscrisuri noi și anume bonul de plată nr. 130052718, bonul de plată nr. 133842678, bonul de plată nr. 134349435 și Situația Financiară pe perioada de 9 luni a anului 2016 (f.d. 114-119).

Colegiul, în acest sens consideră oportun de a reliefa prevederile art. 383 alin. (1) CPC, care statuează expres că după explicațiile participanților la proces, instanța de apel verifică probele din dosar și cele prezentate suplimentar de aceștia. Procedura de administrare a probelor în instanță de apel este similară celei din primă instanță.

Potrivit art. 224 alin. (1) CPC – probele materiale se cercetează de instanța judecătorească și se prezintă spre examinare participanților la proces și reprezentanților lor, precum și experților, specialiștilor și martorilor, după caz. Persoanele cărora li s-au prezentat probe materiale pot atrage atenția instanței judecătorești asupra circumstanțelor aferente actului cercetării. Declarațiile depuse se consemnează în procesul-verbal al ședinței de judecată.

Astfel, în procesul-verbal al ședinței de judecată a instanței de apel din 31 octombrie 2017, nu s-a făcut referire la nici o probă care a fost cercetată de către

Curtea de apel Chișinău, fapt ce afectează corectitudinea întocmirii procesului verbal al ședinței de judecată.

Instanța de recurs reiterează că prima dintre garanțiile generale ale dreptului la un proces echitabil, figurând în par. 1 al art. 6 din Convenție, este dreptul ca procesul să fie judecat de o instanță independentă, imparțială și stabilită prin lege.

Pentru a fi vorba de o instanță în sensul art. 6 par. 1 din Convenție, Curtea statuează constant că este necesar ca aceasta să se bucure de plenitudine de jurisdicție, atât cu privire la fapte, cât și sub aspectul dreptului aplicabil.

Prin urmare, instanța de judecată este aceea instituție competentă pentru a stabili faptele, administrând probele necesare, iar apoi pentru a alege normele juridice aplicabile, a le interpreta și a le aplica în mod concret.

Instanța de recurs atestă faptul că instanțele de judecată au examinat superficial speța dată.

Colegiul menționează că circumstanțele relatate supra atrag încălcarea dreptului la un proces echitabil, respectarea căruia este accentuată în jurisprudența constantă a Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Potrivit art. 373 alin. (1) și (2) CPC – instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. Concomitent, conform art. 241 alin. (5) CPC, în motivare se indică circumstanțele pricinii constatate de instanță, probele care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

În sprijinul normelor naționale vin și reglementările Curții Europene pentru Drepturile Omului, jurisprudența căreia își are izvorul în dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri de a beneficia de respectarea acestor norme, fiind piloni de bază ai dreptului la un proces echitabil.

La rejudecarea cauzei, se va ține cont de criticile invocate în textul deciziei și se vor înlătura omisiunile admise de instanțele ierarhic inferioare, pentru asigurarea unei judecări corecte și legale a pretențiilor înaintate.

Din considerentele menționate, avînd în vedere faptul că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Antonova Anna prin intermediul avocatului Andrei

Petuhov, a casa decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Se admite recursul declarat de Antonova Anna prin intermediul avocatului Andrei Petuhov.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2017, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Anna Antonova împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, intervenient accesoriu – Întreprinderea Municipală „Infocom” cu privire la obligarea de a nu include suma în factură, repararea prejudiciului moral, încasarea cheltuielilor pentru asistență juridică și taxa de stat, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în instanța de apel – Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător

Tatiana Vieru

judecători

Maria Ghervas

Ion Druță

Luiza Gafton

Iuliana Oprea